

Examen VMBO-GL en TL

2022

tijdvak 2
tijdsduur: 2 uur

Nederlands CSE GL en TL

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen en maak alle opdrachten in de uitwerkbijlage.

Achter dit examen is een erratum opgenomen.

Dit examen bestaat uit 35 vragen en een schrijfofdracht.

Voor dit examen zijn maximaal 51 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Tekst 1 Kappen is pure verspilling

- 1p 1 Wat is het hoofdonderwerp van deze tekst?
- A gevolgen van bomenkap op de leefomgeving
 - B oplossing om bomenkap tegen te gaan
 - C positieve milieueffecten van bomen
 - D samenwerking tussen boomeigenaren
- 1p 2 Een tekst kan op verschillende manieren ingeleid worden. In de alinea's 1, 2 en 3 wordt het onderwerp van deze tekst benoemd.
→ Op welke **twee** andere manieren wordt de tekst ingeleid in deze alinea's? Kruis de juiste antwoorden aan in de tabel in de uitwerkbijlage.
- 1p 3 Alinea 4 begint met de uitspraak: "Elke behouden boom is meegenomen." Welk verband is er tussen deze zin en het vervolg in de alinea's 4, 5 en 6?
- A De alinea's 4, 5 en 6 bevatten een tegenstelling die de uitspraak over milieuwinst verzwakt.
 - B De alinea's 4, 5 en 6 noemen de voorwaarden die horen bij de uitspraak over milieuwinst.
 - C De alinea's 4, 5 en 6 vormen een toelichting die de uitspraak over milieuwinst verklaart.
- 1p 4 In alinea 4 staan **drie** oorzaken voor het 'hitte-eilandeffect'. (regel 45)
→ Noteer deze drie oorzaken in de uitwerkbijlage. Gebruik per oorzaak maximaal 6 woorden.
- 1p 5 Net als Zoontjens gaat Hiemstra in deze tekst ook in op de effecten van bomen.
Hoe is zijn bijdrage in alinea 7 het best te typeren?
- A als aanvulling op de uitspraken van Zoontjens
 - B als nuancering van de uitspraken van Zoontjens
 - C als tegenstelling bij de uitspraken van Zoontjens
 - D als voorbeeld bij de uitspraken van Zoontjens
- 1p 6 In alinea 11 staat: "grote spelers". (regel 107)
Wie worden hiermee bedoeld?
- A gemeentes die hun grote bomen willen verhandelen
 - B individuele burgers die voor aanzienlijk meer bomen strijden
 - C lokale verenigingen die meer bomen willen aanschaffen
 - D organisaties die veel bomen in hun bezit hebben

- 1p 7 Van welk verband is er sprake tussen alinea 12 en alinea 13?
- A middel - doel
 - B opsomming
 - C probleem - oplossing
 - D tegenstelling
- 1p 8 De tekst is te verdelen in vijf deelonderwerpen:
- deelonderwerp 1: bomenmakelaar populair
 - **deelonderwerp 2: positieve invloed bomen**
 - **deelonderwerp 3: verplanting van bomen**
 - deelonderwerp 4: interesse in samenwerking
 - deelonderwerp 5: communiceren en pionieren
- Vul in de uitwerkbijlage in bij welke alinea's deelonderwerp 2 en deelonderwerp 3 beginnen.
- 1p 9 Met welk doel is deze tekst geschreven?
- De tekst informeert vooral
- A hoe een woonwijk leefbaarder kan worden gemaakt met bomen.
 - B over de positieve effecten van het verplaatsen van bomen.
 - C over het belangrijkste nadeel van het kappen van bomen.
 - D voor wie de website bomenmakelaar.nl in eerste instantie bedoeld is.
- 1p 10 Van welke tekstsoort is hier sprake?
- A een advertentie voor de bomenmakelaar.nl
 - B een artikel over een online bomenmarktplaats
 - C een discussiestuk over het nut van bomen verplanten
 - D een verslag van de activiteiten van Zoontjens
- 1p 11 Welke zin geeft de hoofdgedachte van de tekst het best weer?
- A Bomen hebben een positief effect op mens en milieu. Omdat er niet zo veel volwassen bomen meer zijn, moeten we er wel zuinig op zijn.
 - B Er is een nieuwe marktplaats voor bomen opgericht. Nu is het wachten op vraag en aanbod van bomen om deze in de kale nieuwbouwwijken te plaatsen.
 - C Het planten van bomen in steden en woonwijken is een trend aan het worden vanwege de positieve invloed van bomen op mens en milieu.
 - D Om onnodige bomenkap te voorkomen en volwassen bomen te redden, worden bomen in Nederland in kaart gebracht en verplaatst.

Tekst 2 Waarom is gapen zo aanstekelijk?

- 1p 12 Een tekst kan op verschillende manieren ingeleid worden. bijvoorbeeld door
- 1 de aanleiding voor het schrijven van de tekst weer te geven
 - 2 de nieuwste inzichten uit recent onderzoek te noemen
 - 3 een deskundig persoon het onderwerp te laten introduceren
 - 4 een voorbeeld bij het onderwerp van de tekst te geven
 - 5 een voor de tekst belangrijke vraag te stellen
- Op welke **twee** manieren wordt deze tekst ingeleid in de alinea's 1 en 2? Noteer de juiste nummers in de uitwerkbijlage.
- 1p 13 De alinea's 3, 4 en 5 hebben een gezamenlijk deelonderwerp. Welk deelonderwerp hebben deze alinea's?
- A bewijs voor gapen
 - B gapen tegen verveling
 - C gapen vermindert spanningen
 - D verklaringen voor gapen
- 2p 14 Geef van de beweringen in de uitwerkbijlage aan of deze waar of niet waar zijn op basis van de alinea's 3 tot en met 6.
- Zet in de uitwerkbijlage een kruis in de juiste kolom.

- 2p **15** In deze tekst staan twee vragen over gapen centraal. Een van deze vragen is: Wat is eigenlijk de functie van gapen?
→ Welke **vier** van onderstaande zinnen uit de tekst gaan in op deze vraag? Noteer de nummers van de juiste zinnen in de uitwerkbijlage.

1	Gemiddeld geeuwen we zo'n 6 tot 23 keer per dag, vanaf de fase waarin we nog in de buik van onze moeder zitten tot aan onze dood.
2	Zo zou gapen bedoeld zijn om sociale spanning te verminderen en om ziekteverwekkers uit onze keel te verwijderen.
3	We gapen met name veel in de uren nadat we zijn opgestaan en voor we naar bed gaan.
4	Hieruit kwam het idee voort dat gapen bedoeld zou zijn om snel een grote hoeveelheid zuurstof binnen te krijgen, die verbruikt kan worden door het brein.
5	Wie gaapt, koelt daarmee zijn of haar hersenen af, richting de optimale temperatuur.
6	In het bijzonder wordt een gaap van een soortgenoot waar een dier veel mee omgaat, vaak overgenomen.
7	'Nagapen' is dus waarschijnlijk niet bedoeld om de onderlinge band te verstevigen.
8	Gapen is dus geen uiting van verveling of vermoeidheid, maar een manier om die te bestrijden.

- 1p **16** In alinea 8 staat dat Jorg Massen anders denkt dan andere wetenschappers over de verklaring waarom gapen aanstekelijk werkt.
→ Met welk woord wordt in alinea 9 aangegeven dat het idee van Massen nog niet zeker is? Noteer dit woord in de uitwerkbijlage.
- 1p **17** Citeer de zin uit alinea 7, alinea 8 of alinea 9 waarin Massens veronderstelde verklaring voor 'nagapen' staat.
- 1p **18** "(...) wat is eigenlijk de functie van gapen?" (regels 20-21)
In welke alinea staat het meest waarschijnlijke antwoord op deze vraag?
A in alinea 3
B in alinea 5
C in alinea 6
D in alinea 9

- 1p 19 Van welk tekstdoel is vooral sprake in deze tekst?
- A de lezer informeren over de nieuwste inzichten op het gebied van gapen
 - B de lezer informeren over de functie en werking van gapen
 - C de lezer overtuigen van de juistheid van de ideeën van Massen over gapen
 - D de lezer overtuigen van de waarde van onderzoek naar gapen
- 1p 20 Wat is de belangrijkste functie van het slot van deze tekst (alinea 10)?
Het slot geeft een
- A conclusie.
 - B samenvatting.
 - C voorbeeld.
 - D waarschuwing.
- 1p 21 Citeer de zin uit alinea 9 of alinea 10 die het best de hoofdgedachte van de tekst weergeeft.

Tekst 3 Kontakt Mediapartners

- 1p 22 Welke functie heeft de afbeelding van de boer die op het hek leunt?
Deze afbeelding
- A is noodzakelijk om de begeleidende tekst te kunnen begrijpen.
 - B moet de nieuwsgierigheid wekken om de begeleidende tekst te lezen.
 - C voegt nieuwe inhoudselementen aan de begeleidende tekst toe.
- 1p 23 Deze advertentie is verschenen in een lokale krant. In deze advertentie spreekt het mediabedrijf Kontakt Mediapartners ondernemers aan uit de regio van Goudriaan.
Wat is het doel van deze advertentie?
- A ondernemers aansporen hun bereik te vergroten in samenwerking met Kontakt Mediapartners
 - B ondernemers aansporen hun werkwijze te veranderen naar de werkwijze van Kontakt Mediapartners
 - C ondernemers oproepen tot het overnemen van de nuchtere aanpak van Kontakt Mediapartners
 - D ondernemers oproepen tot het voortzetten van de poldermentaliteit van Kontakt Mediapartners

- 1p 24 Wat wordt er bedoeld met “Opvallen in de kudde, maar ook met beide laarzen in de Hollandse klei blijven staan.”?
Kontakt Mediapartners is zowel
- A onderscheidend als ambitieus.
 - B onderscheidend als nuchter.
 - C trendy als nuchter.
 - D vernieuwend als ambitieus.

Tekst 4 Chatten bevordert schrijfvaardigheid

- 1p 25 Wat is het hoofdonderwerp van de tekst?
- A experimenteren met taal door pubers
 - B invloed van sociale media op schrijfvaardigheid
 - C onderscheid tussen schoolteksten en socialemediaberichten
 - D wetenschappelijk onderzoek naar taalverloedering
- 1p 26 Op welke **drie** manieren wordt de tekst ingeleid in de alinea’s 1 en 2?
Kruis in de uitwerkbijlage de juiste antwoorden aan.
- 1p 27 Volgens Lieke Verheijen kan het actief gebruiken van sociale media een voordeel hebben.
→ Citeer het zinsgedeelte uit alinea 1 of alinea 2 waarin dit voordeel wordt genoemd.
- 1p 28 Verheijen zegt in alinea 3 dat er veel zorgen zijn over het afwijkende taalgebruik van jongeren.
→ Welk ander woord gebruikt zij voor dit afwijkende taalgebruik? Noteer dit woord in de uitwerkbijlage.
- 1p 29 In alinea 5 staat dat middelbare scholieren durven te experimenteren met taal.
→ Welke **drie** manieren van experimenteren noemt Verheijen? Noteer je antwoord in de uitwerkbijlage. Gebruik per manier maximaal 3 woorden.
- 2p 30 Welke **vier** zinnen van de alinea’s 5 tot en met 7 vormen de samenvatting van de onderzoeksresultaten? Kruis de juiste zinnen aan in het schema in de uitwerkbijlage.
- 1p 31 In alinea 8 staat dat passief gebruik van sociale media een slechte invloed heeft op de schoolteksten van jongeren.
→ Citeer de zin uit alinea 9 die aangeeft wat volgens het onderzoek van Verheijen wél werkt om de schrijfvaardigheid van jongeren te verbeteren.

- 1p **32** Welke zin uit alinea 1, alinea 2 of alinea 3 geeft het best de hoofdgedachte van deze tekst weer?
- A Actief gebruik van sociale media waarbij leerlingen zelf berichten bedenken en schrijven, kan ervoor zorgen dat ze op school minder schrijffouten maken.
 - B “Mijn onderzoek laat zien dat we niet bang hoeven te zijn voor taalgebruik op sociale media.”
 - C Verheijen wilde voor haar promotieonderzoek graag weten of de chattaal die jongeren gebruiken op WhatsApp, in sms’jes, op Twitter en vroeger op MSN, invloed heeft op hun schrijfvaardigheid op school.
 - D “Er wordt gesproken over taalverloedering, maar in Nederland ontbrak een goed uitgebreid onderzoek en ik wilde kijken of alle zorgen wel terecht zijn.”
- 1p **33** Op welke twee manieren wordt de tekst in alinea 12 afgesloten?
- A met een aanbeveling en een conclusie
 - B met een aanbeveling en een toekomstverwachting
 - C met een conclusie en een toekomstverwachting
 - D met een conclusie en een waarschuwing
- 1p **34** Met welk doel is deze tekst vooral geschreven?
De tekst wil lezers
- A aansporen hun eigen regels in de chattaal te koesteren.
 - B adviseren om meer chattaal te gebruiken in schoolopdrachten.
 - C informeren over onderzoeksuitkomsten naar het effect van chattaal.
 - D overtuigen van het nut van chattaal voor de taalontwikkeling van jongeren.
- 1p **35** Voor wie is deze tekst vooral bedoeld?
De tekst is vooral bedoeld voor lezers die
- A hun taalvaardigheid willen verbeteren.
 - B lesgeven aan jongeren.
 - C vaak socialemediaberichten versturen.
 - D zich zorgen maken over sociale media.

Schrijfo opdracht

Een aantal docenten van jouw school maakt zich zorgen over de Nederlandse schrijfvaardigheid van jongeren, omdat jongeren zo veel chattaal gebruiken. In de les Nederlands is de tekst 'Chatten bevordert schrijfvaardigheid' behandeld. In de klas ontstaat een discussie. Sommige leerlingen zijn bang dat chattaal inderdaad een slechte invloed heeft op hun schrijfvaardigheid. Zij willen correct Nederlands leren schrijven in de les. Andere leerlingen vinden dat onzin; zij denken dat je chattaal en Standaardnederlands goed naast elkaar kunt gebruiken. Deze leerlingen willen graag dat er door de docent af en toe aandacht besteed wordt aan chattaal in de lessen Nederlands.

Jouw docent Nederlands vindt het een interessante discussie en vraagt zich af of het zinvol is om ook af en toe chattaal te behandelen in de lessen Nederlands. Hij is benieuwd naar de mening van de leerlingen en vraagt jullie om een artikel te schrijven over dit onderwerp voor de docenten van jouw school. Het artikel wordt gepubliceerd in de nieuwsbrief voor docenten.

In het artikel beschrijf je de discussie in de klas. Je vertelt over jouw ervaring met chattaal en je geeft aan of jouw gebruik van chattaal invloed heeft op je schrijfvaardigheid op school. Je noemt een voordeel en een nadeel van het gebruik van chattaal in de les. Vervolgens geef je jouw mening: af en toe chattaal behandelen in de lessen Nederlands of alleen correct Nederlands leren op school? Je sluit af met wat jij hoopt te bereiken met je artikel.

Let op: de laatste opdracht van dit examen staat op de volgende pagina.

13p **36 Opdracht**

Schrijf het artikel voor de nieuwsbrief voor docenten. Gebruik daarvoor de gegevens op de vorige bladzijde en eventueel de tekst 'Chatten bevordert schrijfvaardigheid'. Gegevens die niet in de opdracht staan, moet je zelf bedenken.

Besteed in jouw artikel aandacht aan de volgende punten:

- de aanleiding om het artikel te schrijven;
- de inhoud van de discussie in de klas;
- jouw eigen ervaring met chattaal;
- de invloed van chatten op je schrijfvaardigheid op school;
- een voordeel van het gebruik van chattaal in de les;
- een nadeel van het gebruik van chattaal in de les;
- jouw mening over het gebruik van chattaal in de lessen Nederlands;
- een argument dat jouw mening ondersteunt en dat je nog niet eerder in je artikel hebt gebruikt;
- wat je hoopt te bereiken met jouw artikel.

Je mag (een) voorbeeld(en) van chattaal opnemen in je artikel; het artikel zelf schrijf je **niet** in chattaal.

Maak er een samenhangend geheel van en zet er een passende titel boven. Zet je voor- en achternaam onder het artikel en vermeld in welke klas je zit.

Let op: Zorg ervoor dat je tekst minimaal uit 100 woorden bestaat. Bij minder dan 100 woorden krijg je geen punten voor taalgebruik.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.

Nederlands CSE GL en TL

Centraal examen vmbo

Tijdvak 2

Opgaven

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vmbo,

Bij het centraal examen Nederlands GL en TL op dinsdag 14 juni, aanvang 13.30 uur moet de volgende mededeling aan het begin van de zitting bij de kandidaten bekend zijn.

Op **pagina 7**, bij **vraag 29**, moeten de zinnen

→ Welke **drie** manieren van experimenteren noemt Verheijen? Noteer je antwoord in de uitwerkbijlage. Gebruik per manier maximaal 3 woorden.

vervangen worden door:

→ Welke **drie** manieren van experimenteren noemt Verheijen? Noteer je antwoord in de uitwerkbijlage. Gebruik per manier maximaal 5 woorden.

Namens het College voor Toetsen en Examens,

drs. P.J.J. Hendrikse,
voorzitter